

BESKRIVELSE AV FINANSIELLE INSTRUMENTER OG RISIKO FORBUNDET MED INVESTERINGER I DISSE

Til enhver investering i finansielle instrumenter vil det, i tillegg til mulighetene for en positiv avkastning, være knyttet risikoforhold som kan påvirke avkastningen på en negativ måte.

FINANSIELLE INSTRUMENTER:

Nedenfor følger en generell beskrivelse av en rekke finansielle instrumenter. Listen er ikke uttømmende, men dekker de finansielle instrumenter som Horisont Kapitalforvaltning utfører på vegne av sine forvaltningskunder, enten gjennom aktiv forvaltning eller investeringsrådgivning. Rekkefølgen på oppstillingen reflekterer ikke hvor aktiv Horisont Kapitalforvaltning er i disse instrumentene på vegne av sine kunder.

(I) Aksjer ^[1];

En aksje er en eierandel i et aksjeselskap eller et allmennaksjeselskap (eller tilsvarende type selskap i land utenfor Norge). Alle aksjene i et selskap skal ha samme pålydende verdi. Aksjenes pålydende verdi multiplisert med antall aksjer i selskapet utgjør selskapets aksjekapital.

Å inneha en eller flere aksjer gir aksjonæren rettigheter i selskapet, som vanligvis inndeles i to grupper: økonomiske og administrative rettigheter. De økonomiske rettighetene er først og fremst retten til utbytte, samt fortrinnsrett til å tegne nye aksjer ved emisjon og forkjøpsrett til allerede eksisterende aksjer som skifter eier. De viktigste administrative rettighetene er retten til å avgi stemme på selskapets generalforsamling, i tillegg til at aksjonæren, så sant aksjonæren innehar en viss andel av aksjekapitalen (vanligvis 5–10 % i allmennaksjeselskaper), har rett til å kreve at visse tiltak settes i verk; eksempler er innkalling til ekstraordinær generalforsamling og begjæring om granskning av selskapets økonomi.

Hver aksje gir i utgangspunktet lik rett i selskapet, for eksempel er utgangspunktet at hver aksje gir én stemme i generalforsamlingen. Unntak gjelder i selskaper der aksjene er inndelt i ulike klasser, normalt en A- og en B-klasse. På denne måten kan man gi aksjene i en av klassene bedre eller annerledes rett enn i den andre klassen, ofte slik at det da bare er A-aksjene som har stemmerett. Det kan også være andre årsaker til at man deler inn i klasser, for eksempel at det skal gjelde ulike regler for omsetning av aksjene (f.eks. ulike regler om forkjøpsrett), eller det kan bestemmes at den ene klassen skal ha begrenset eller ingen rett til utbytte.

Ofte vil kursen (markedsprisen) på en aksje avvike fra det som er aksjens pålydende verdi. Kursen vil avhenge av de underliggende verdier i selskapet og hvordan markedet anser selskapets fremtidige muligheter for inntjening. Kursen på aksjer kan svinge over tid, og utbetaling av utbytte er ikke garantert. Verdien på en aksje vil kunne bli negativt påvirket av en rekke ulike risikofaktorer (se nedenfor). Aksjer kan være børsnoterte eller ikke-børsnoterte. Børsnoterte aksjer omsettes på et regulert marked, noe som ofte tilgjengeliggjør omsetning og likviditet i aksjen. Aksjer som ikke er børsnoterte har generelt en større likvidetsrisiko enn børsnoterte aksjer.

(II) Obligasjoner ^[1]:

En obligasjon er et rentebærende gjeldsbrev som sier at utsteder av obligasjonen skylder innehaveren penger. Obligasjoner blir som regel utstedt for perioder på ett eller flere år, med enten en fast eller en variabel (NIBOR + margin) kupongrente som gjenspeiler markedsrenten på utstedelsestidspunktet. Utstederen betaler innehaveren renter på faste tidspunkt, gjerne en eller to ganger i året, i den avtalte perioden. Ved forfallstidspunktet betaler utstederen den avtalte verdien av obligasjonen tilbake til innehaveren av obligasjonen.

Staten, kommuner og store aksjeselskap, herunder industriselskaper og banker/finansinstitusjoner, er de viktigste utstederne av obligasjoner. Når store aktører skal låne store beløp, vil det være lettere for dem å låne deler av beløpet hos ulike kilder. Lånet kan deles opp gjennom obligasjoner. I Norge er det Norges Bank som utsteder statsobligasjoner. Obligasjoner kan som regel omsettes fritt i et annenhåndsmarked. Det største annenhåndsmarkedet for obligasjoner i Nordic er Oslo ABM, administrert og organisert av Oslo Børs.

Kursen (markedsprisen) på obligasjoner svinger normalt mindre enn kursen på aksjer, og er knyttet til rentebevelgenser i rentemarkedene (renterisiko), obligasjonsutstederens evne til å betale obligasjonsforpliktelsene (kredittrisiko), og risikoen for en begrenset omsetning i obligasjonen (likviditetsrisiko). I løpet av løpetiden vil obligasjonseieren kunne oppleve at obligasjonsverdien (kursen) ligger over eller under den verdien obligasjonen hadde da den ble utstedt (par verdi = 100).

(III) Verdipapirfond ^[1]

Et verdipapirfond er en kollektiv investering der mange andelseiere går sammen om å plassere sine midler i verdipapirmarkedet. Verdipapirfondet er en egen juridisk enhet som eies av andelseierne, og midlene i fondet forvaltes av et forvaltningsselskap med konsesjon fra myndighetene.

Verdipapirfondenes forening ^[2] klassifiserer inndelingen av verdipapirfond i fire hovedtyper, og en rekke undergrupper. Poenget med inndelingen er at det skal bli oversiktlig og lett å sammenligne avkastning, risiko og kostnader mellom reelt sammenlignbare fond. Verdipapirfond er en lovbeskyttet betegnelse, mens den generiske betegnelsen fond er det ikke. Aksjefond, obligasjonsfond, pengemarkedsfond og kombinasjonsfond er alle sammen verdipapirfond.

Verdipapirfondloven regulerer verdipapirfondenes og forvaltningsselskapenes organisering og handlefrihet. Reguleringen av verdipapirfond skal sikre at andelseiernes interesser blir ivaretatt. Reguleringen av verdipapirfond skal blant annet sikre andelseiere; (i) informasjon om historisk avkastning, risiko og kostnader, og (ii) spredning og begrensnings av risiko. For spareprodukter uten regulering må andelseieren selv ta ansvar for sine interesser.

Finanstilsynet ^[3] har ansvar for å kontrollere at forvaltningsselskapene driver sin virksomhet i henhold til lov og forskrifter. Finanstilsynet skal godkjenne alle verdipapirfond registrert i Norge. En viktig del av Finanstilsynets arbeid er stedlige inspeksjoner hos forvaltningsselskapene, hvor blant annet rutiner, systemer og praksis kontrolleres. Finanstilsynet kontrollerer også at de ansvarlige i forvaltningsselskapene har den nødvendige kompetansen som kreves.

Verdien på en fondsandel er direkte knyttet til verdien på de underliggende investeringene i fondet, og vil normalt svinge i takt med et verdivektet gjennomsnitt av prissvingningene for disse investeringene.

(IV) ETF'er ^{[1], [4]}:

ETF er en forkortelse for Exchange Traded Fund, det vil si børshandlede fond. En ETF replikerer en bestemt aksjeindeks, en renteindeks, eller liknende, for eksempel S&P 500. En ETF kan også replikere en indeks for en industrisektor, en indeks for en geografisk region, en indeks for råvarer, og så videre, og er således tilpasset ulike investeringsstrategier. De aller fleste ETF'ene er såkalte «index trackers», det vil si passivt forvaltede fond som forsøker å gi samme avkastning som en gitt referanseindeks.

ETF'er handles i regulerte markeder, og handelen utføres av aktører som er autorisert av ETF'ens utsteder/distributør. Disse aktørene forestår den fysiske replikeringen av den enkelte indeks som ETF'en skal «følge», og stiller et tilgjengelig marked i ETF'en og kvoterer en pris som skal reflektere de underliggende verdier i fondet (ETF'en). Den aktuelle aktøren fungerer således som en «market maker», og andre investorer kan investere i ETF'en gjennom disse autoriserte aktørene i det etablerte annenhåndsmarkedet.

Noen av fordelene ved å investere i ETF'er er lavere omkostninger sammenliknet med vanlige fond, likviditet i realtid, likviditetsgarantist (market maker), transparens (beholdninger), fleksibilitet (modulbaserte investeringer), fleksibel strategisk allokering, diversifisering, etc..

Verdien på en ETF er, akkurat som for en fondsandel, direkte knyttet til verdien på de underliggende investeringene i fondet, og vil svinge i takt med et verdivektet gjennomsnitt av prissvingningene for disse investeringene.

RISIKOFAKTORER:

Finansielle instrumenter har en rekke iboende risikofaktorer som gir mulighet for at verdien på en investering i et finansielt instrument vil kunne forringes som en følge av andre investorers ufordelaktive vurdering av det finansielle instrumentets verdi. Dette vil kunne skje hvis forhold av direkte negativ betydning for verdien for det finansielle instrumentet (som f.eks. et selskaps negative økonomiske eller teknologiske utvikling), eller når indirekte forhold på en negativ måte påvirker verdien på det finansielle instrumentet.

Nedenfor følger eksempler på generelle risikofaktorer som kan påvirke en investering. Oppstillingen er alfabetisk og rekkefølgen tar ikke hensyn til den enkelte risikofaktors sannsynlighet for å inntreffe eller betydningen av negative konsekvenser for en investering som følge av slike risikofaktorer. Listen er på ingen måte uttømmende, og investorer vil over tid kunne oppleve andre kilder til risiko.

(i) Geografisk risiko;

muligheten for hendelser påvirket av risikofaktorer (politiske, demografiske, sosiale, etc.) spesifikke for det geografiske område det investeres i (ofte et land eller et kontinent) som kan redusere verdien på en investering.

Finansielle instrumenter og investeringsrisiko

(ii) Juridisk risiko;

muligheten for endringer i relevant lover/regler som vil kunne ha en negativ betydning for verdien på en investering. Dette vil kunne være lover/regler som begrenser et selskaps handlefrihet, eller som regulerer handelen i finansielle instrumenter på en måte som vil redusere/begrense likviditeten i finansielle instrumenter, negativt påvirke pris og/eller investorernes forpliktelser, etc..

(iii) Likviditetsrisiko;

muligheten for at omsetteligheten av en investering blir begrenset, og dermed ikke kan selges til ønsket tid og/eller pris.

(iv) Markedsrisiko;

muligheten for at hele eller store deler av det finansielle markedet generelt opplever kollektive prissvingninger som vil kunne «smitte over» på enkeltinvesteringer og påvirke verdien på disse på en negativ måte.

(v) Motpartsrisiko;

muligheten for å kunne bli påført tap som følge av at en motpart i en verdipapirtransaksjon ikke klarer å oppfylle sine økonomiske forpliktelser i henhold til inngått avtale.

(vi) Systemisk risiko;

muligheten for at hele eller store deler av det finansielle markedet kolliderer eller bryter sammen, og over en betydelig tidsperiode ikke fungerer på vanlig måte, og som konsekvens reduserer verdien på investeringer i dette markedet. En slik markedshendelse vil kunne oppstå som en dominoeffekt utløst av betydelige enkeltaktørers manglende evne til å oppfylle sine forpliktelser i markedet, såvel som store markedskomponenters manglende forutsetninger for å fungere på tiltenkt måte.

(vii) Teknologisk risiko i handelssystemet;

muligheten for at kommunikasjonsnettverk, elektronisk kommunikasjonsutstyr, dataprogrammer, etc., som benyttes i handelen med finansielle instrumenter, bryter sammen eller ikke fungerer på en tilfredstillende måte, slik at verdien på investeringer rammet av slike hendelser vil kunne påvirkes negativt.

(viii) Valutarisiko;

muligheten for at ufordelaktige svingninger i valutakurser vil kunne forringe verdien av en investering.

Kilder:

[1] <http://no.wikipedia.org/>

[2] <http://www.vff.no/>

[3] <http://www.finanstilsynet.no/>

[4] <http://www.oslobors.no/>